

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Præmittenda ad resolutionem difficultatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

tio necessitatis, & orta ex causis naturalibus, & necessariis: sicut Solem oriri necessarium est quo exemplo ipsemet utitur. Imò Sylvius in opusculo de primo motore, & Doctores Lovanienses in justificatione Censuræ, affirmant hanc propositionem. *Quidquid ex impedibili per necessarium consequentiam sequitur, hoc impedibile est, & necessarium*, quam olim docebat quidam Petrus de Rivo, Philosophiæ in Universitate Lovaniensis Professor, fuisse à Xisto IV. Anno 1476. tanquam erroneam damnatam, & An. 176. tanquam in Tractatu de prædeterminatione.

7. Respondeo secundò, D. Thomam (supposito Anselmi nomine) hoc idem argumentum, in eodem serè terminis sibi proponere 1. p. quæst. 19. art. 8. ubi tertio loco sibi obicit. *Illud quod habet necessitatem ex priori, est necessarium absolute: sed res creata à Deo, comparatur ad voluntatem divinam, sicut ad aliquid prius à quo habent necessitatem: sequitur ergo quod omne quod Deus vult, sit necessarium absolute.* Cui argumentum sic respondet: *Ad tertium dicendum, quod posteriora habent necessitatem à prioribus, secundum modum priorum: unde & ea que sunt à voluntate divina, talem necessitatem habent, qualem Deus vult ea habere; scilicet vel absolutam, vel conditionalem tantum; & sic non omnia sunt necessaria absolute.* Quibus verbis significat, quod quamvis decretum voluntatis divinæ, in quo fundatur præscientia futurorum, antecedit actus nostros liberos, prioritate naturæ, & causalitatis; non tamen destruit eorum libertatem, nec ullam in eo inducit necessitatem, nisi infallibilitatis & consequentiæ, quæ libertati non præiudicat: *Quia (inquit) posteriora habent necessitatem à prioribus, secundum modum priorum, & qualem priora volunt ea habere: divina autem voluntas, quæ ratione suæ infinitæ efficaciam, est prima radix libertatis & contingentie rerum, non vult nostros actus liberos quos prædefinit, aliam habere necessitatem, quam infallibilitatis, & consequentiæ.* Videri etiam potest S. Doctori Petri. lect. 14. & quæst. 23. de Verit. art. 7. ad 1. ubi idem argumentum, quod est palmarium apud Adversarios, sibi opponit, & alio modo dissolvit.

8. Respondeo tertio, distinguendo illam propositionem: *Omnis suppositio antecedens, que non oritur ex nostra libertate, vel ex radice & principio illius, eam tollit: concedo.* Si oriatur à nostra libertate, vel ab eius principio, & radice nego. Suppositio autem decreti prædeterminantis, in quo fundatur præscientia futurorum, licet non procedat ab ipsa libertate, & electione voluntatis humanæ, oritur tamen ab eius primo principio, primaque veluti radice, efficacia scilicet divinæ voluntatis, quæ ut docet D. Thomas locis supra citatis, est primum principium, primaque veluti radix libertatis, & contingentie rerum. Adde quod Deus, ut dicit Augustinus de corrept. & gratia cap. 14. magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines unde si suppositio, quæ descendit ex potestate, & dominio nostræ voluntatis, non tollit eius libertatem, à fortiori, nec illa quæ descendit à Deo, tanquam à primo libero, & supremo Domino nostram voluntatē. Adde etiam, quod D. Thomas 3. contra Gent. cap. 88. & aliis in locis alibi referendis, docet Deum non debere considerari, tanquam aliquod agens ex-

trinsecum respectu nostræ voluntatis; eo modo quo alia agentia creata, sed potius ut intimè illi conjunctum, tanquam author & principium ejus libertatis: unde sicut suppositio quæ oritur ab indifferenti iudicio rationis, quamvis antecedit electione nostræ voluntatis, non tollit tamen ejus libertatem, quia oritur ex aliqua potentia homini intrinseca, scilicet intellectu: ita similiter, quamvis suppositio divini decreti, & motionis illius, antecedit actus nostros liberos, prioritate naturæ, & causalitatis, non lædit tamen earum libertatem, quia similiter oritur ab aliquo principio intrinseco, scilicet Deo, qui nobis intimior est, quam nos ipsi, & qui est veluti anima nostræ animæ: *In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus*, ut dicitur Act. 18. Sed de hoc plura in Tractatu de Prædeterminatione, ubi concordiam libertatis nostræ, cum divinis decretis & prædefinitionibus fusè exponemus.

ARTICULUS VI.

In quo medio Deus peccata futura cognoscat?

§. I.

Premittenda ad resolutionem difficultatis.

Notandum primò, peccatum duo importare, unum de materiali, entitatem scilicet physicam, & positivam actus mali, & peccaminosi; & aliud de formali, ipsam nempe malitiam, & deformitatem, seu deviationem à regulis morum; sive in solo privativo, sive in positivo, ut connotante privationem consistat: de quo in Tractatu de Peccatis.

Notandum secundò, duplex esse decretum in Deo: Unum positivum, quod decernit positivè concurrere ad entitatem cuiuscumque actionis, sive bonæ, sive malæ; aliud permissivum, quod statuit permittere malitiam peccati, & denegare auxilium speciale ad illam evitandam: de ratione enim universalis provisoris est, permittere aliquos defectus, tam in ordine morali, quam naturali, ut inde magis reluceat pulchritudo Universi, & manifestetur ordo suæ justitiæ. Unde Augustinus in Enchir. cap. 95. *Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit, vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo.* Quibus verbis, utrumque decretum, permissivum scilicet & positivum clarè expressit. Et D. Thomas in hac quæstione art. 9. ad 3. *illa solum sunt futura, quæ Deus permittit esse, vel vult esse.* Ubi per permissionem tangit peccata, quæ Deus permittit, & non vult: per volutionem verò, significat bona quæ Deus non solum permittit, sed etiam vult, & approbat, atque positivè decernit.

Notandum tertio, quòd aliud est dicere, liberum arbitrium creatum, esse defectibile ex natura sua, & aliud, ipsum ex se, & ex sua natura, esse determinatum ad malum. Illud enim est veritas Catholica: hoc autem est error etiam contra lumen naturale. Illud possibilitatem dicit deficienti à fine, & à lege Dei: quia facultas liberi arbitrii, non est ipsa regula suarum actionum; hoc autem refert determinationem ad malum, in Authorem naturæ, qui liberum arbitrium produxit: quæ est Manichæorum hæresis. Illud, ut sæpè docent SS. Augustinus, & Thomas,

Thomas competit libero arbitrio, quia est productum ex nihilo: hoc autem inclinationi naturali ejusdem liberi arbitrii repugnat; nam semper tendit ad bonum, verum, vel apprensus; cum malum, sub ratione mali, etiam dum peccat, velle non possit.

187 Notandum quartò, duobus modis unum posse consequi infallibiliter ad aliud. Primò consecutione physicâ, seu causalitatis: sicut proprietates consequuntur ad essentiam, & quilibet effectus ad suam causam. Secundò consecutione logicâ, seu illationis, quando scilicet ex positione unius, aliud rectè inferitur; quamvis non sit ejus causa; nec physicè influat in ejus productionem. Hoc modo ex remotione columnæ, sequitur casus lapidis, qui ab illa sustentatur, & ex remotione salis, corruptio carniū; quia licet causa per se descensus lapidis, non sit remotio columnæ, sed ejus gravitas: sicut nec subtractio salis, causa per se corruptionis carniū, sed mixtio & pugna quatuor primarum qualitatum; consequitur tamen infallibiliter ad illam, tanquam ad removens prohibens.

§. II.

Resolutio difficultatis propositæ.

Dico igitur, Peccata futura, quantum ad id quòd in illis privationis est, & defectus, seu malitiæ moralis, à Deo cognosci, in decreto permissivo. Quantum verò, ad id quòd in eis est entitatis, & bonitatis transcendentalis; cognosci in decreto positivo concurrenti ad illorum entitatem. Demum quantum ad utramque rationem, clarè ab illo videri, in præsentia suæ æternitatis. Ita communiter docent præstræ Thomistæ, & alii scientiæ mediæ impugnatores.

188 Probatur prima pars ratione fundamentali. Illud quòd habet infallibilem, connexionem cum alio, potest in illo certè cognosci, ut constat ex supra dictis: At illud quòd in peccato privationis est & defectus, habet infallibilem nexum, cum decreto permissivo; sicut & illud quòd in illo est entitatis, & bonitatis transcendentalis, infallibiliter connectitur cum decreto concurrenti positivè ad entitatem actus mali & peccaminosi: Ergo peccata futura, quantum ad id quòd in illis est privationis & defectus, seu malitiæ moralis, à Deo cognoscuntur in decreto permissivo: quantum verò ad id quòd in eis est entitatis & bonitatis transcendentalis, videtur ab illo in decreto positivo. Major patet, Minor etiam quantum ad secundam partem, est certa; cum enim decretum, quo Deus statuit positivè influere in entitatem physicam actuum malorum, sit causa illius, cum ea habet infallibilem nexum, talisque entitas ad illud consequitur, non solum consecutione logicâ, & illationis, sed etiam consecutione physicâ, & causalitatis, sicut quilibet effectus consequitur ad suam causam; cum enim illa sit bona transcendentaliter, non potest subterfugere divinam causalitatem. Unde Anselmus in libro de præscientiâ & libero arbitrio cap. 10. *Audacia est dicere aliquid esse ens, quòd non sit ab ente primo.* Probatur verò quantum ad primum, in qua præcipuè consistit difficultas hujus questionis. Decretum permissivum, est decretum non impediendi peccatū, & denegandi auxilium speciale ad illud evitandum, ut exposuimus in secundo notabilis: Sed malitia & deformitas peccati, ad talè

A auxilii denegationem infallibiliter consequitur, non quidem consecutione physicâ, & causalitatis, sed consecutione logicâ, & illationis: Ergo quòd in peccato privationis est & defectus, habet infallibilem nexum cum decreto permissivo. Minor probatur: Licet enim tale decretum denegandi auxilium efficax, non sit radix & causa peccati, sed ipsa defectibilitas, & malitiæ voluntatis humanæ: habet tamen infallibilem cum eo connexionem: nam sicut ex suspensione divini concursus, quantum ad esse, sequitur annihilatio creaturæ; ita ex permissione peccandi, & suspensione concursus gratiæ, & auxilii efficacis, sequitur infallibiliter peccatum, & defectus in operando; non per modum influentiæ, sed per modum remotiōnis causæ prohibentis: eo ferè modo, quòd ex remotiōne salis, sequitur corruptio carniū, & ex remotiōne columnæ, casus lapidis, qui ab illa sustentatur.

Ratio autem fundamentalis hujus veritatis & doctrinæ, ex Tractatu de gratia sumèda est. Docent enim Theologi cum S. Thoma quæst. 24. de Verit. art. 14. hominem in statu naturæ lapsæ, nullum posse facere bonum arduum, nec vincere gravem tentationem, sine speciali auxilio gratiæ roborantis ipsam naturam infirmam, & peccato originali fauciata, ac debilitata; unde cum vitare peccatum, & vincere gravem tentationem, quæ homo movetur, & incitatur ad illud, vel à diabolo, vel à concupiscentiâ, sit aliquid bonum arduum & difficile; non potest homo illud præstare, sine speciali auxilio gratiæ, non potest, inquam, potentiâ consequenti, & quæ sit conjuncta cum actu, licet ratione auxiliorum communium, & gratiæ sufficientis (quam, ut suppono, Deus nemini unquam denegat, nisi ei impedimentum ponat) id possit, potentiâ antecedenti, & pura possibilitatis. Quare si Deus ex inserutabili judicio suæ justitiæ, interdum nobis aperto, interdum nobis occulto, semper tamen iusto (ut cum Augustino loquar) decernat denegari homini, tale auxilium efficax ad vincendam tentationem, & eliciendum actum v. g. fidei, spei, vel charitatis, ad quem ex præcepto tenetur, illi que prebeat concursum necessarium ad operandum, quem in ratione causæ primæ, & universalis provisoris, tenetur concedere ad omnes actus, sive bonos, sive malos (qui concursus secundum doctrinam Thomistarum, non solum debet esse simultaneus, & concomitans, sed etiam prævius, & applicans causas secundas ad operandum) infallibiliter peccabit, & operabitur actum malum, & rectæ rationi, ac legi divinæ difformem. Operabitur quidem, ex vi divini concursus, & motiōnis illum applicantis ad agendum, & ad producendam in suis actibus rationem entis, & actualitatem existentiam, & operationis, qui sunt effectus per se primò correspondentes enti per essentiam, ac primæ & universalissimæ causæ. Peccabit verò ex propria malitiâ, & defectibilitate, per quam se subtrahet à rectitudine divini concursus, & conformitatis cum lege: peccare enim, ut dicit Augustinus, suppositâ denegatione auxilii efficacis ad actum fidei, vel charitatis, ad quem homo tenetur (ut supponimus) ratione auxilii sufficientis possit actum charitatis præstare, & resistere tentationi in actum contrarium inclinanti: ex propria tamen malitiâ, & defectibilitate infallibiliter tentationi succumbet, & peccabit, non eliciendo